

**מראה מקומות לשיעורים במסכת קידושין – כט. לב, פ: פב.
רב צבי סבלפסקי
בית מדרש מחנה מורשה – קיץ ה'תשס"ה**

[א] חיוב האב במילת בנו

משי' וגמי' קידושין כט. "דלא מיחייבא"
רמב"ם הל' קרבן פסח ה: ה
גמי' פסחים ז. "אמר רב יהודה הבודק... (ז:): מיתבי ברוך אשר קדשנו במצוותיו וצונו על השחיטה"
רש"י שם ד"ה והלכתא על ביער
רמב"ם הל' ברכות יא: יא-יג
פירוש המשניות לרמב"ם שבת פרק יט משי' אלו הן הציצין "וממה שאני חייב..."
רא"ש חולין ו: ח: "מתני' כסהו ונתגלה"
קצות שפב: ב: "ומ"ש בתב"ש ואל תשיבני"
דרכי משה יו"ד רסד: א: "כתב באו"ז..."

[ב] פטור אשה ממילת בנה

קידושין כט. "איהי מנלן דלא מיחייבא דכתיב... לפדותו מנלן"
תוס' שם ד"ה אותו
תוס' מגילה כ. ד"ה דכתיב "והקשה ר' אפריים..."
רמב"ן קידושין ד"ה אותו
תוס' ע"ז כז. ד"ה אשה
רמב"ם הל' קרבן פסח ה: ו: וכסף משנה שם

[ג] פדיון הבן על ידי אחר

קידושין כט. "לפדותו מנלן... הוא לפדות"
רמ"א יו"ד שה: י: "ואין האב יכול..."
נדרים לו: "איבעיא להו התורם... תורם את תרומתו"
כתובות יא. "אמר רב הונא גר קטן... לימא מסייע ליה"
תוס' כתובות יא. ד"ה מטבילין
ט"ז יו"ד שה: יא ונקודת הכסף שם
ש"ך יו"ד שה: יא

[ד] הוא לפדות ובנו לפדות

קידושין כט. "תנו רבנן הוא לפדות... (כט): וללמדו תורה"
רמב"ם הל' ביכורים יא: ה
ספר החינוך מצוה שצ"ב (בסוף דבריו) "שהאב חייב..."
ירושלמי מגילה ד: יב "תפילה – מי קודם..."
שבת עט: "תפילין שבלו וספר תורה שבלה... טעמא דאין מודרידין"
רמ"א יו"ד רפה: א:
גר"א יו"ד רפה: ב:
ח"י רעק"א יו"ד רפה: א: ד"ה במצוה "אולם יש לדון"
בכורות מט: "אמר ר' ירמיה הכל מודים... כי פליגי"
ב"ק ט. "א"ר זירא אמר רב הונא מצוה... (ט): בעי רב אשי"
תוס' ב"ק ט: ד"ה אילימא

[ה] נשים בתלמוד תורה

קידושין כט: "ללמוד תורה מנלן...ת"ר הוא ללמוד"
בית יוסף אורח חיים סי' מז ד"ה וכתב עוד האגור
ספר החינוך מצוה תרי"ג "ונוהגת בכל מקום...ועובר על זה"
רא"ש הל' ספר תורה (אחר מסכת מנחות) סי' א "ואומר אני דודאי..."
סוטה כ. "אם יש ל זכות...ר' יהושע אומר"
סוטה כא: "אומר בן עזאי...א"ר יוחנן אין דברי תורה"
חגיגה ג. "ת"ר מעשה ברבי יוחנן בן ברוקה...ועוד ברש"
רמב"ם ת"צ א: יג
ט"ז יו"ד רמו: ד
תוס' סוטה כא ד"ה בן עזאי "מטרונה שאלה"
פרישה יו"ד רמו: טו

[ו] לומד תורה ואח"כ נושא אשה

קידושין כט: "ת"ר הוא ללמוד...(ל.)עד היכן חייב אדם"
תוס' שם ד"ה הא לן
תוס' ר"י הזקן שם "ומסתברא בהכי פירושא...(ל.)"
רא"ש א: מב "וכולהו מודו...אמר רב הונא בן כ' שנה"
רמב"ם אישות טו: ב
מועד קטן ט: "הכי יתבי וקא מבעיא להו...אמרו ליה מאי בעית"

[ז] חיוב ללמד את בנו תורה

קידושין ל. "עד היכן חייב אדם...אמר רב ספרא"
רמב"ם ת"ת א: ב,ג,ז
לחם משנה הל' ת"ת א: ב "ונראה לתרץ בהני תרי..."
בבא בתרא כא. "דאמר רב יהודה אמר רב ברם זכור...אמר ליה רב לרב שמואל בר שילת"
הג"ה מיימנות הל' ת"ת פרק א' אות ג'
כסף משנה ת"ת א: ז ד"ה היה מנהג
כסף משנה ת"ת א: ב ד"ה אם כן

[ח] שלישי במקרא שלישי במשנה ושלישי בתלמוד

קידושין ל. "אמר רב ספרא משום ר' יהושע בן חנניא...תנו רבן ושננתם"
רמב"ם ת"ת א: יא-יב
ר"ן עבודה זרה ה: (בדפי הרי"ף) ד"ה הרחק "כי אמרינן ליומי...אם פריו"
תוס' קידושין ל. ד"ה לא
ש"ך יו"ד רמה: ה
מסכת סופרים טו: ה "דתני ר' שמעון בן יוחאי..."
תלמיד ר' יונה ברכות ה. (בדפי הרי"ף) ד"ה לא הפסיד
מגן אברהם או"ח נ: ב

[ט] שיעור בתלמוד תורה

קידושין ל. "תנו רבנן ושננתם... (ל:) ללמדו אומנות"
משי מנחות צט: , גמ' "אמר חזקיה מא' דכתיב"
רמב"ם ת"ת א: ח, לח"מ
ברכות כא. "אמר רב יהודה ספק קרא...תנן בעל קרי"
נדריס ז: "ואמר רב גידל א"ר מנין שנשבעין... (ח.) א"ר גידל א"ר האומר לחבירו"
ר"ן שם ד"ה הא קמ"ל
ריטב"א נדריס ח. ד"ה והלא מושבע
אבות ג: ח ור' יונה שם
רמב"ם ת"ת א: י
ספר המצוות להרמב"ם לא תעשה ב' – הוספת הרמב"ן

[י] לימוד אומנות

קידושין ל: "ללמדו אומנות מנלך... כל מצוות האבי"
ברכות לה: "ת"ר ואספת דגניך... אמר רבה בר בר חנה"
שבת לג: "איתבו תריסר שני במערתא... הדור אזיל"
תוס' הרא"ש ברכות לה: ד"ה ר' שמעון
קידושין פב. "רבי נהוראי אומר... וכן הוא אומר באברהם אבינו"
באר הלכה קנו: א ד"ה סופה
אבות ד: ה ופירוש המשניות להרמב"ם
רמב"ם ת"ת ג: י וכסף משנה
רמ"א יו"ד רמו: כא
שו"ע ורמ"א יו"ד רמו: א

[יא] אשת איש בכיבוד אב ואם

קידושין ל: "כל מצות האב על הבן... ת"ר נאמר כבר"
תוס' קידושין ל: ד"ה שיש
רמב"ם ממרים ו:
ש"ך יו"ד רמ: יט
אגרות משה יו"ד א: רנה
טור יו"ד ר"מ (עמ' תקצא) "חייב אדם בכבוד אחיו..."
ב"ח יו"ד ר"מ שם ד"ה וחייב לכבוד
ביאור הגר"א יו"ד רמ: לב
פתחי תשובה יו"ד רמ: כ

[יב] בין אדם למקום ובין אדם לחבירו בכבוד אב ואם

קידושין ל: "ת"ר נאמר כבוד... (לא.) שאל בן אלמנה"
משי בבא מציעא לג.
קידושין לב. "א"ר יצחק בר שילא א"ר מתנה.. (לב:) איני והא רבא"
פירוש המשניות לרמב"ם פאה א: א "וענין מה שאמר אוכל פירותיהן..."
מנחת חינוך מצוה לג: ג
רמב"ם הל' ממרים ה: יא
אגרות משה יו"ד ב: קל

[יג] קדימה לכבוד אב מכבוד אם

קידושין לא. "שאל בן אלמנה...דרש עולא"
יבמות ה: "דתניא יכול יהא כבוד אב ואם...מאי לאו דאמר ליה"
תוס' שם ד"ה כולכם "וא"ת ולמה לי קרא..."
רמב"ם אישות טו: יט-כ
פ"ת יו"ד רמ: ט
ב"י יו"ד שעו (עמ' רצד) ד"ה וכתב עוד בשם הרב
שו"ע יו"ד רמ: יב
פ"ת יו"ד רמ: יא

[יד] נשים מברכות אמצות עשה שהזמן גרמא

קידושין לא. "דרש עולא רבה...תני אבימי"
תוס' קידושין לא. ד"ה דלא
ראש השנה לג. "אין מעכבין את התנוקת...אבל מתעסקין"
תוס' ראש השנה לג. ד"ה הא
רמב"ם ציצית ג: ט
ר"ן קידושין ג. (בדפי הרי"ף) "ואע"פ שנדחו ראיותיו של רבינו תם ז"ל...ודא"ר יוסף מאן דאמר"
שו"ע ורמ"א או"ח יז: ב
שו"ע ורמ"א או"ח רצו: ח
מ"א רצו: יא
תוס' חולין קי: ד"ה טלית "ולענין ברכה נראה..וי"מ דאם היא"

[טו] כבוד אב ואם ושיבת ארץ ישראל

קידושין לא. "תני אבימי... (לא:) מכבדו בחייו"
רמב"ם ממרים ו: יא וראב"ד
ב"ח יו"ד ר"מ (עמ' תקפ"ח) ד"ה כתב הרמב"ם
מאירי לא: ד"ה אע"פ שהמצוות
מהרש"א לא: ד"ה נתרצות
סה"מ לרמב"ם עשה ד', רמב"ן מצוה ד'
תוס' כתובות קי: ד"ה הוא
שו"ת יחיה דעת ג: סט
אגרות משה אה"ע א: קב ד"ה ובדבר ששאלתך אם יש מצוה

[טז] מורא אב ואם

קידושין לא: "ת"ר מכבדו בחייו...איבעיא להו"
רמ"א יו"ד רמב: טו "וכל זה..."
ביאור הגר"א רמב: לו "וכן באביו..."
פ"ת יו"ד רמ: ב, רמב: י
רמב"ם ממרים ו: ג
שו"ע ורמ"א יו"ד רמ: ב
ש"ך יו"ד רמ: ג
אגרות משה יו"ד א: קלג ד"ה וטעם הרמ"א, וכל ז' בסתם
רמב"ם הל' ת"ת ה: ו
ש"ך יו"ד רמ: ב
ביאור הגר"א יו"ד רמ: ג

יבמות ה : "דתניא יכול יהא... (ו.) אלא סד"א תיתי"
תוס' יבמות ו. ד"ה שכן "ונראה לר"י וכן פירש... ואר"י בכבוד אב"
ריטב"א יבמות ו. ד"ה יכול אמר לו, מה להנך
ביאור הגר"א יו"ד רמ: לו "ליקוט וכן וכו' עתוס' ביבמות..."
ספר המקנה לא : ד"ה ת"ר איזהו מורא "...וכן מוכח ממה שכתבתי"

[יז] משל אב או משל בן

קידושין לא : "איבעיא להו משל מי... מתני ליה רב יחזקאל"
ר"ן (יג. בדפי הרי"ף) ד"ה לא "משל מי..."
ריטב"א לא : ד"ה תנו רבנן איזהו כבוד
חולין קי : "איתו להווא גברא... אמר ליה חזינא"
בבא בתרא ח : "כי הא דרבא אכפיה... והמשכילים יזהירו"
תוס' שם ד"ה אכפיה
שו"ע יו"ד רמ: ה
ביאור הגר"א יו"ד רמ: יד
רמב"ם ממרים ו : ז' וכס"מ שם

[יח] כיבוד לאביו רשע

קידושין לב. "מתני ליה ר' יחזקאל... אלעזר בן מתניא אומר"
בבא מציעא סב. "היניח להם אביהם מעות... מיתבי הגזלנין"
רמב"ם ממרים ו : יא
כס"מ שם ד"ה ודע שעל
רדב"ז שם
יבמות כב : "מי שיש לו בן מ"מ... תנו רבנן הבא"
תוס' שם ד"ה כשעשה
רמב"ם ממרים ה : יג-יד

[יט] כיבוד אב ואם במקום מצוה אחרת

קידושין לב. "אלעזר בן מתיא אומר... א"ר יצחק בר שילא"
ר"ן (יג : בדפה"ר) ד"ה אבא "שכל אותן שנים"
יבמות ו. "דתניא יכול אמר לו אביו היטמא... אלא משום"
רמב"ם ממרים ו : יב
פ"ת יו"ד רמ: יד
ברכי יוסף יו"ד רמ: טו "אם היה אביו חולה..."
רמ"א יו"ד רמ: כה
מש' קידושין מא., גמ' "וכי איתמר דרב יוסף"
גר"א יו"ד רמ: לו "ועתוס' לב."
מגילה טז : "אמר רבה אמר רב יצחק... דאמר מר למה נמנו"
פ"ת יו"ד רמ: ח
עירובין מז. "דתניא הולכין ליריד... (מז :) ולמה ליי"
שו"ע יו"ד רמ: כה "תלמיד שרוצה..."
פ"ת יו"ד רמ: כב

[כ] כיבוד קרובים אחרים

כתובות קג. "ת"ר בשעת פטירתו של רבי...מאי טעמא"
רמב"ם ממרים ו: טו
ספר המצות לרב"ם שורש ב' והשגות רמב"ן "אבל אני מבאר סברתו בזה...ואולי סבו (עמ' נא' בהמה'
פרנקל)
פ"ת יו"ד רמ: יח
בית לחם יהודה יו"ד רמ: כב ד"ה בכבוד אחיו הגדול
רמ"א יו"ד רמ: כד
רש"י עה"ת בראשית מו: א ד"ה לאלקי אביו יצחק
מכות יב. "תני חדא אב שהרג... (משי")

[כא] חובל באביו ואמו לצורך רפואה

סנהדרין פד: "איבעיא להו בן מהו שיקיז... (פה.) בעו מיניה מרב ששת"
שאלתות סי' (עמ' תי"א) "האב שמחל על כבודו... (שאלתא ס"א)"
מנחת חינוך מצוה מח' אות ג' ד"ה ונראה לעני"ד
רי"ף סנהדרין (יט. בדפי הרי"ף) "איבעיא להו בן מהו שיקיז... בעו מיניה"
רמב"ם ממרים ה: ז
תורת האדם להרמב"ן מ' מב "וקשיא לי הא בגרסינן... וזו שאמרו טוב שברופאים"
שו"ע יו"ד רמא: ג
ערוה"ש יו"ד רמא: ו

[כב] איסור ייחוד דאורייתא

קידושין פ: משי וגמי "אמר רב יהודה אמר רב לא שנו"
עבודה זרה לו: "ייחוד בבת ישראל דאורייתא היא...מאי על ד"א"
רמב"ם איסורי ביאה כב: ב
רמב"ם אישות א: ד
תוס' סנהדרין לו: ד"ה התורה "ומיהו היכא"
מנחת חינוך קפח: ג (עמ' קפא) ד"ה ומבואר, ועיין תוס'
שו"ע ורמ"א יו"ד קצב: ד

[כג] מספר אנשים ונשים לאיסור ייחוד

קידושין פ: "אבל אשה אחת אמר רב יהודה...אמר רב מלקין על ייחוד"
נזיר נז. "קתני שני נזירים...אמר רבה בר רב הונא"
רשב"א נדה ה: ד"ה ותרגמה "ויש מתרצים...ויש מי שתירץ"
ר"ן קידושין (לג. בדפי הרי"ף) "לא שנו אלא בכשרין...ותמהני א"כ למה"
משי קידושין פב. "ולא ילמד אדם", רש"י ד"ה לא
תוס' שם ד"ה לא יתייחד
שו"ע אהע"ז כב: ו
בית שמואל אהע"ז כב: ח "ואשה אחת עם אנשים הרבה"

[כד] בעלה בעיר ואשתו עמו

קידושין פא. "אמר רב מלקין על ייחוד...אמר רב כהנא אנשים מבחוץ"
תוס' שם ד"ה בעלה
רמב"ם הל' איסורי ביאה כב: יב
פ"ת אהע"ז כב: ז
תוס' פ: ד"ה רבי שמעון
אגרות משה אהע"ז ד: סה: ו: "ודברי הב"ש ס"ק ח"י"

[כה] פתח פתוח לרשות הרבים

קידושין פא. "אמר רב יוסף פתח פתוח...רב ביבי"
פ"ת אהע"ז כב: ח: "...ושם האריך לחלוק", כב: ט, כב: י
אגרות משה אהע"ז ד: סה: א-ד, טז
מנחת שלמה צא: כא ד"ה אך יש לדון, צא: כב ד"ה כתב, אבל
שו"ע אהע"ז כב: ט
חלקת מחוקק כב: יג

[כז] נשים שמותר להתייחד עמהן

קידושין פא: "הגדילו זה ישן בכסותו...(מש' פב).
תוס' ר"י הזקן פא: ד"ה אותבה
ר"ן קידושין (לג. בדפי הרי"ף) ד"ה אמר רבא לא "ומעשה זה אע"פ...ובהאי עובדא"
ב"ח אהע"ז סי' כב (עמי ריא) ד"ה ומ"ש חוץ
קידושין פא: "מתייחד אדם עם אמו אמר רב יהודה...אמר רבא מתייחד אדם עם שתי יבמות"
רא"ש ד: כד "אמר רב יהודה אמר רב אסי...אמר רבא מתייחד"
ב"ש אהע"ז כב: א
אגרות משה אהע"ז ד: סד

[כז] ייחוד עם קטנים

רמב"ם איסורי"ב כב: י
קידושין פא: "אמר רבא מתייחד אדם...הגדילו זה ישן"
עזר מקודש אבה"ע כב: א "גם אני מסופק אם...נהי דליכא גרוי"